

KIS-671 – Hanc'herieg an arvestoù XIV – Gl. verre, vitre, glace

(GE – 18 02 00)

Gl. *verre*, o tont eus La. *u''(trum* "gwer (danvez)", zo dezhañ meur a ster : **1a.** "danvez kalet, hedorr, treuzwelus o c'hoarvezout a silikatoù alkaliek" ; **1b.** "danvez naturel pe oberiet, dezhañ perzhioù eus ar gwer er ster 1a, hogen a luniad kimiiek all (obsidian, mezell, h.a.)" ; **2a.** "traezenn wer (er ster 1a)" ; **2b.** "gwerenn (gob wer er sterioù 1)" ; **2b₁.** "gwerennad" ; **2c.** "lavnenn wer (er ster 1a)" ; **2c₁.** "ferenn lunedoù (er sterioù 1)".

Gl. *vitre*, o tont ivez eus La. *u''(trum*, zo strishoc'h e erdal : arouezin a ra "plakenn, panell, karrezenn wer (er sterioù 1)" — damheñvelster da Gl. *verre* 2c.

Gl. *glace*, eus iLa. *glacia*, diwar La. *glac''(e#s* "skorn" deveret diwar La. *ge(lu* "rev, skorn, yenion", zo chomet gantañ ster e c'hourdad latin hag arveret eo ivez evel damheñvelster da Gl. *vitre* : **1.** "lavnenn, plakenn wer (er sterioù 1) a aveer ganti dorioù an tiez, an arrebeuri, ar c'harbedoù" ; **2.** "lavnenn, plakenn wer (er sterioù 1) outi ur gwiskad disvannus, melezhour".

A-dal d'an tri hanc'her gallek emañ Br. *gwer*, o tiskenn ivez eus La. *u''(trum* . Gantañ ez eus enta ur mulgul er yezh en desped d'ar c'hemm a lakaer etre *gwer* g. ha *gwer* s. — gwall skort bommoù a seurt gant : "Ur *werenn wer* pe vezell" ; dre vras e hepkorer ar skoilhoù dre ouzhpennañ spizerioù : *gwer evañ*, *gwer prenestr*, *gwerenn iliz*, *rakwerenn*, h.a. Na ziwelomp ket ivez an arvar a vesk etre *gwer* (danvez) ha *gwer* (liv) ; penaos intent : "Un daolenn *wer*", "Ul lagad *gwer*" ?

Forc'hellegezh pe skorted ar bommoù enno Br. *gwer*, *gwerenn* a lak anat an ezhomm da zistrizhañ ar mulgul.

A-gostez e lezan an danvez diskoulm darnel, ken meskeiat all, a ve erlec'hiañ ouzh *gwer* (liv) ar stumm reizhistorek *gwerzh* a zo anv anezhañ en EGRH. 105, katreizhet gant BrE. '*gwêrh*' (L'Arm- p. 80) ha Kb. *gwyrdd*.

Ar pep pleustrekañ eo degas un hanc'her ouzhpenn war ar sterva. Ar forc'hellegezh etre ster strizh (1a) ha ster hollek (1b) Gl. *verre* a adkaver gant Br. *gwer*. Hetadus eo enta ma ve debarzhet ar ster hollek (1b) d' an nevezdeuet. An hent eeunañ evit kavout

hemañ eo mont a-stur gant an hent a yeas eus ster "skorn" da ster "lavnnenn wer, melezeour" Gl. *glace* :

A – Klaskomp loc'hañ diwar Br. *kler* : “*Clezrenn* glace C, pl. *ou* glace qui couvre la superficie de l'eau” (GMB 106). Korvoet avat eo bet endeo ar ger dre berzh e sterioù all : “*clezren*, pl. *clezrad*, *clezr*, les barres, dans une charrette Gr., *clezr*, pl. *clezrennou*, *clezrou*, les branches ou perches dont on fait les claies” a gaver ivez gant Kb. *cledr*, -en "stave, rod, rafter, beam, post, rail" (GPC 493). Da venegiñ ouzhpenn “**STERNUM klerenn vrennid**” (VALL. 709), degemeret gant GEGO. er stumm *klerenn* hep mui.

Ken amjestr all e ve degemer ar stumm dre *s-* : Br. *skler* "glace, surface glacée" (GIBR. 2869) en arbenn eus ar ster all eus *sklerenn* racloire (GIBR. id.) [“*sclazrenn* ratoire (ratissoire Cc) a raire blé mesuré (GMB 106)”] hag eus an heñvelson *sklerenn* "glaire" (GIBR. id.).

B – Br. *sklas* "glace" (a zo hep mar ur stumm dre *s-* eus an amprest *glas diouzh Gl. *glace*) zo bet e gwir arveret endeo evit leterc'hañ ar melezeour : “pet. tréc. *sklasenn* f. glace, miroir” (GMB 605). Hep dioueriñ ar c'hemeradur-se eus Br. *sklasenn*, merkomp ne oufe ket bezañ an termen hollek a glaskomp.

C – Br. *spil* g. "givre, verglas” (ERNAULT.Dict.Vannes 213). Er mellad **SPELC'H** (GMB 640) e skriv ERNAULT a du 'rall : “On peut ajouter le van. *spill* m. givre l'A., *Sup.*, *cléan spill* chandelle de glace l'A., *spil* verglas Chal. ; pour le traitement phonétique, cf. les dérivés de *quelch*¹”. Br. **spil** a c'hallfe aroueziñ "kement danvez naturel pe oberiet dezhañ perzhioù eus ar gwer er ster 1a, hogen a luniad kimiek all (obsidian, mezell, h.a.)”. Br. **spilenn** b. a rafed eus nep traezenn spil, e rezh bloc'h, lavn, h.a.

E se, er fiñveier etre diskiblezhioù all e kaver an termenou-mañ :

Gl. *fibre de verre*. Meni lanfas graet gant neudennou munut a wer pe ag un danvez all (mezell) danvezet evel disfuer gwrez. Sz. *fibreglass*. Br. **gweredañv g.-où**, **spiledañv g.-où**

Gl. *fibre optique*. Neudenn liesparzh, ouzh he ober un derc'h spil (gwer pe vezell boull) dezhañ ur feuriader gouskogañ uhel ma trehent ar skinoù luc'h, hag ur wignenn a un danvez met gant ur feuriader izeloc'h o herzel ouzh tec'h al luc'h, e se o tiogeliñ an treled anezhañ. Sz. *optic fiber*. Br. **luc'hedañv g.-où**. [Arroud eus GSTL. ¶ 1681, gant un daskemmadenn o tiskouez un arver gallus eus Br. *spil*.]

¹ ERNAULT a ro un alberz eus dedroadur ar stummoù : “*kelc'hia*, *kelhia*, *killhia*, *kelia* [...] Pel., *kelc'hia*, *kilia*, *kila* par *l* mouillé [...] Gon.” (GMB 530).

Gl. *filtre*. Spilenn wer pe gelatin arneet ent ec'honek, kenstur he zalioù, stalet dirak an amkanell pe dirak al luc'herioù evit daskemmañ al livioù pe diraez aozadoù diseurt. Sz. *filter*. Br. **sil g.-où**.

Gl. *filtre en verre*. Sz. *glass filter*. Br. **sil a wer, sil a spil**.

Gl. *filtre pour vitre*. El loadurioù diabarzh traek, spilenn akrilek louet neptu ha/pe arlivet, a blaker ouzh gwer ar prenester war-benn lakaat kempouez etre ar goulou o tont eus an diavaez hag al luc'h kalvezadel. Sz. *filter*. Br. **sil prenestr**.

Gl. *glace optique*. Spilenn hep gwered war al luc'h, anezhi ur feilhenn kenstur he zalioù a lakaer dirak an amkanell war-benn mougañ trouz ar c'hamera. Sz. *optical flat, plane glass*. Br. **speurenn b.-où voull, spilenn b.-où stengae**.

Gl. *glace peinte*. Sz. *painted glass*. Br. **gwerenn b.-où bentet, spilenn bentet**.

Gl. *verre dépoli*. Sz. *frosted glass*. Br. **gwerenn amvoull, spilenn amvoull**.